

BÜLTEN/BULLETIN

06 Mayıs 2024

VASIYETNAME NASIL DÜZENLENİR?

1. Vasiyet Nedir?

Vasiyetname, miras bırakan kişinin ölümü sonrası arzu ve istekleri ile mirasın paylaşımını düzenleyen yazılı belge veya sözlü beyandır. Bu kapsamda vasiyetnameye ilişkin hükümler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda ("**TMK**" veya "**Kanun**") düzenlenmiştir.

Resmi, el yazılı veya sözlü olarak düzenlenen vasiyetname, kişinin ölümü sonrası tasarrufta bulunması sebebiyle kanunen sıkı şekil şartları (kanunda belirtilen zorunlu koşullar) ile düzenlenmiştir. Kanundaki şekil şartlarının bulunmaması, ayırt etme gücünün bulunmaması veya kanuna aykırı şekilde vasiyetnamede düzenlenemeyecek konuların bulunması vasiyetnamenin geçersizliğine sebep olması mümkündür. Bu sebeple vasiyetname için şekil şartları ve kanunda belirtilen hususlara uyulması vasiyetnamenin geçerliliği için gereklidir.

2. Vasiyetnamede Düzenlenebilecek Hususlar Nelerdir?

Kanun, vasiyetnamede yapılabilecek hususları belirtmiştir. Buna göre miras bırakan:

- Mirasçı atayabilir,
- Mirasçılardan birine veya üçüncü kişiye belirli bir malını vasiyet edebilir,
- Miras bırakacağı malları ile vakıf kurulmasını vasiyet edebilir,
- Mirasın paylaşılmasına ilişkin esasları düzenleyebilir,
- Mirasa ilişkin koşul ve yükümlülükleri belirleyebilir,
- Yedek mirasçı veya art mirasçı atayabilir.

Bu kapsamda Kanun'da sayılan durumlar dışında miras bırakanın vasiyetname ile saklı paylı mirasçılarının haklarını ihlal edici şekilde vasiyetname düzenlenmesi mümkün değildir. Bu saklı pay ise kanunda düzenlenen alt soyu, anne-babası ve sağ kalan eşinin miras haklarının korunması olup kanunen belirtilen haller dışında miras bırakan sak payı bulunan mirasçılarını mirasından yoksun bırakamaz.

3. Vasiyetname Tür ve Koşulları Nelerdir?

3.1. Resmi vasiyetname, iki tanığın bulunması ile resmi memur tarafından düzenlenir (TMK m.532-537). Kanun'da bahsedilen resmi memur; sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş biri olabilir.

Resmi vasiyetnamenin düzenlenmesi esnasında miras bırakan arzularını resmi memura bildirir, memur ise vasiyetnameyi yazar veya yazdırır ve okuması için miras bırakana verir. Miras bırakan okuduğu vasiyetnameyi imzalar akabinde memur da tarih koyarak imzalar.

Bu kapsamda tanıkların vasiyetname içeriğini bilmesi gerekmez, sadece vasiyetnameyi okuduğunu ve bunun son arzularını içerdiğini memur önünde iki tanığa da beyan eder. İşlemin devamında ise tanıklar miras bırakanın bu beyanın kendi önlerinde yapıldığını ve miras bırakanın vasiyet düzenlemeye ehil (yetkin) gördüklerini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar.

Miras bırakan vasiyetnameyi kendisi okuyamaz veya imzalayamazsa, memur vasiyetnameyi iki tanığın önünde ona okur ve bunun üzerine miras bırakan vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan eder.

Bu durumda tanıklar, hem miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını ve onun bu işlem için yeterli ve uygun gördüklerini; hem vasiyetnamenin kendi önlerinde memur tarafından miras bırakana okunduğunu ve onun vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiğini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar.

Önemli bir husus olarak, kanunda bazı kişilerin vasiyetname düzenlenmesine katılamayacağı da düzenlenmiştir (TMK m. 536). Buna göre;

- Fiil ehliyeti bulunmayanlar,
- Kamu hizmetinden yasaklılar,
- Okur yazar olmayanlar,
- Miras bırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılamazlar.

3.2. El yazılı vasiyetname, metnin tümünün tarih ve imza da dahil olmak üzere miras bırakanın el yazısı ile yazıldığı vasiyetname türüdür (TMK m. 538)

Bu kapsamda Kanun'da açıkça belirtildiği üzere metnin tamamı el yazısı ürünü olması gerekmekte olup bilgisayar çıktısı veya başkası tarafından yazılarak düzenlenmemesi gerekmektedir.

El yazılı vekaletnamede tarih hususu akıl sağlığı ve ayırt etme gücünün tespiti için önemlidir. Zira aksi takdirde miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olmadığına ilişkin hususlar uyuşmazlık konusu oluşturabilecektir.

İmza hususu ise yine miras bırakanın ıslak imzası olmalı, parmak izi, mühür, elektronik imza gibi diğer hususlar yazılı vasiyetname için yeterli değildir.

Bu kapsamda, düzenlenen vasiyetnamede imzanın el yazısı olmaması, düzenlenme tarihinin olmaması veya metnin bir başkası tarafından yazılması halinde vasiyetnamenin geçersizliğinden bahsedilebilecektir.

3.3. Sözlü vasiyetname, ancak olağanüstü durumlarda vasiyetçinin son isteklerini iki tanığa anlatması ve tanıkların bu istekleri yazıya dökerek imzalaması ile oluşur (TMK m.539-541)

Bu kapsamda sözlü vasiyetname düzenlenebilmesi için olağanüstü bir halin varlığı ve diğer vasiyetname türlerinin düzenlenme imkanının olmaması gerekir. Bu olağanüstü durumlar Kanunda sınırlı olarak sayılmamış (durumun gerekliliğine göre farklı haller olabilmektedir.) **yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi haller örnek olarak sayılmıştır.**

Sözlü vasiyetnamenin geçerli olarak belgelenmesi adına Kanun iki farklı yöntem kabul etmiştir. Bu kapsamda tanıklardan biri vasiyetçi tarafından beyan edilen son arzuları yer ve tarih belirtilerek hemen yazar, imzalar ve diğer

tanığa da imzalatır. Yazılan belge ile iki tanık sulh veya asliye mahkemesine giderek olağanüstü durum kapsamında vasiyetçinin bu beyanlarda bulunduğunu ve miras bırakanın vasiyetname yapmaya yetkin olduğunu beyan ederler.

Sözlü vasiyetnamenin geçerli olması adına diğer yöntem ise tanıkların vakit geçirmeksizin mahkemeye başvurarak miras bırakanın son arzularını tutanağa geçirtmesidir.

Önemle belirtmek gerekir ki, adına sözlü vasiyetname düzenlenen kişinin diğer şekillerde vasiyetname yapma olanağının doğmasından itibaren bir ay geçmesi ve hayatta olması halinde sözlü vasiyetname geçersiz olacaktır.

Kanun, **sözlü vasiyetnamenin hâkim tarafından onaylanması hususunda olağanüstü durumun gereğine göre istisnai olarak bazı kişilerin hâkim yerine geçebileceğini de düzenlemiştir** (TMK m.540). Bu kapsamda miras bırakan;

- Askerlik hizmetinde ise teğmen veya daha yüksek rütbeli bir subay,
- Ülke sınırları dışında seyreden bir ulaşım aracında ise aracın sorumlu yöneticisi,
- Sağlık kurumlarında tedavi edilmekte ise sağlık kurumunun en yetkili yöneticisi hâkim yerine geçebilecektir.

4. Vasiyetname Nasıl İptal Edilir?

TMK m.557 hükmü kapsamında vasiyetnamenin iptal sebepleri sınırlı olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda;

- Miras bırakanın vasiyetnameyi düzenlerken ayırt etme gücüne sahip olmaması veya on beş yaşını doldurmamışsa **ehliyetsizlik sebebiyle,**
- Miras bırakanın yanılma, aldatma, korkutma veya zorlaması sonucunda vasiyetname düzenlenmesi ve **irade sakatlığı sebebiyle,**
- Vasiyetnamenin içerik veya bağlandığı koşullar ve yükümlülüklerin **hukuka ve ahlaka aykırı olması sebebiyle,**
- Vasiyetnamenin kanunda öngörülen ve bu yazımızda da bahsedilen şekil şartlarına uyulması halinde **şekil şartlarının yokluğu sebebiyle vasiyetnamenin iptali davası açılabilir.**

Öncelikle belirtmek gerekir ki, miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamenin geçerli olup olmadığına bakılmaksızın en kısa sürede miras bırakanın son yerleşim yerindeki sulh mahkemesi hakimine teslim edilmesi ile tesliminden itibaren bir ay içinde açılır, okunur ve ilgililere tebliğ edilir.

Bu kapsamda sulh mahkemesi hakiminin okunma kararının kesinleşmesinden sonra vasiyetnamenin iptali davasının açılması gereken bir yıllık hak düşürücü sürede açılması gerekir.

İptal davası açması gereken süre bakımından Kanun vasiyetnamenin açılmasından itibaren iyi niyetli kişilere karşı on yıllık süre sonunda, kötü niyetli kişilere karşı ise yirmi yıllık süre sonunda dava açma hakkının her türlü düşeceği düzenlenmiştir.

Vasiyetnamenin iptali davası bakımından her ne kadar hak düşürücüler öngörülse de vasiyetnamenin alacaklısı olan hak sahiplerinin vasiyetname açılıp, okunmadan hakkını kullanması mümkün değildir. Bu sebeple vasiyeti öğrenme koşulu gerçekleşmeyeceğinden bu sürelerinden de başladığından söz edilemeyecektir.